

Тема. Платіжний баланс та макроекономічна рівновага

1. Економічна сутність платіжного балансу та його структура.
2. Принципи побудови платіжного балансу.
3. Економічна рівновага платіжного балансу.
4. Фактори, що впливають на стан платіжного балансу.
5. Регулювання платіжного балансу.
6. Платіжний баланс України.

Класифікація статей платіжного балансу за методикою МВФ

А. Поточні операції

Товари

Послуги

Доходи від інвестицій

Інші послуги та доходи

Приватні односторонні перекази

Офіційні односторонні перекази

Разом: А. Баланс поточних операцій

В. Прямі інвестиції та ін. довгостроковий капітал

Прямі інвестиції

Портфельні інвестиції

Інший довгостроковий капітал

Разом: А+В (відповідає концепції базисного балансу у США)

С. Короткостроковий капітал

D. Помилки та пропуски

Разом: $A+B+C+D$ (відповідає концепції ліквідності у США)

E. Компенсуючі статті

Переоцінка золотовалютних резервів, розподіл та використання СДР

F. Надзвичайне фінансування.

G. Зобов'язання, що створюють валютні резерви іноземних офіційних органів.

Разом: $A+B+C+D+E+F+G$ (відповідає концепції офіційних розрахунків у США)

H. Підсумкові зміни резервів СДР

Резервна позиція в МВФ

Іноземна валюта

Інші вимоги

Кредити МВФ

Основні принципи побудови платіжного балансу

- система подвійного запису;
- економічна територія;
- резиденти й нерезиденти;
- ринкова ціна;
- час реєстрації;
- розрахункова одиниця.

Економічна рівновага платіжного балансу

Короткострокова
рівновага
(до 1 року)

Визначається
чистим балансом
рахунку офіційних
резервів

Середньострокова
рівновага
(3-5 років)

Визначається
базисним
балансом

Довгострокова
рівновага
(понад 5 років)

Визначається
чистим балансом
поточного рахунку

Фактори впливу на платіжний баланс

- Нерівномірність економічного та політичного розвитку країн, міжнародна конкуренція.
- Циклічні коливання економіки.
- Зростання закордонних державних витрат.
- Мілітаризація економіки й військові витрати.
- Посилення міжнародної фінансової взаємозалежності.
- Зміни в міжнародній торгівлі.
- Валютно-фінансові чинники (девальвація, ревальвація).
- Надзвичайні обставини.

Економічні фактори впливу на платіжний баланс

- темп інфляції
- реальне зростання ВВП
- відсоткові ставки
- валютний курс “спот”

Методи регулювання платіжного балансу

- девальвація національної валюти;
- стимулювання експорту (в деяких випадках обмеження імпорту);
- валютні обмеження;
- зменшення дефіциту державного бюджету;
- зміна відсоткових ставок;
- зміна обсягу грошової маси в обігу.

Використання даних платіжного балансу

- ◆ Для оцінки кредитоспроможності країни.
- ◆ Як індикатори економічного циклу при аналізі тенденцій економічного розвитку країни.
- ◆ Для складання прогнозів впливу на валютні курси.
- ◆ Для прогнозування подальшої політики уряду.
- ◆ Для аналізу ризиків.
- ◆ Для оцінювання стану економіки країни.

Динаміка платіжного балансу України

млн.дол. США

Статті платіжного балансу	2004 р.	2005 р.	2006 р. I кв.
<u>Рахунок поточних операцій</u>	6909	2531	-743
<i>Баланс товарів та послуг</i>	4978	671	-1112
Експорт товарів та послуг	41291	44378	10373
Імпорт товарів та послуг	-36313	-43707	-11485
<i>Баланс товарів</i>	3741	-1135	-1288
Експорт товарів	33432	35024	8199
Імпорт товарів	-29691	-36159	-9487
<i>Баланс послуг</i>	1237	1806	176
Експорт послуг	7859	9354	2174
Імпорт послуг	-6622	-7548	-1998
Доходи (сальдо)	-645	-985	-247
Поточні трансферти (сальдо)	2576	2845	616

Продовження

Статті платіжного балансу	2004 р.	2005 р.	2006 р. I кв.
<u>Рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій</u>	-4332	8038	-1630
Рахунок операцій з капіталом	7	-65	2
Фінансовий рахунок	-4339	8103	-1632
Прямі інвестиції	1711	7533	662
Портфельні інвестиції	2067	2757	0
Інші інвестиції	-8117	-2187	-2294
Середньострокові та довгострокові кредити	2888	3470	427
Надані МФО і гарантовані Урядом	929	80	-79
Негарантовані	1959	3390	506
Короткостроковий капітал	-11005	-5657	-2721
<i>Помилки та упуцнення</i>	-38	152	220

Продовження

Статті платіжного балансу	2004 р.	2005 р.	2006 р. I кв.
Б а л а н с	2539	10721	-2153
Фінансування	-2539	-10721	2153
Резервні активи	-2226	-10425	2285
Використання кредитів МВФ (чисте)	-313	-296	-132
<i>Використано</i>	0	0	0
<i>Погашено</i>	-313	-296	-132
Виключне фінансування	0	0	0